

Oponentský posudek diplomové práce:

Kateřina KOTERZYNOVÁ, *Edice pamětní knihy městečka Lišova (1677 – 1840).*

Filosofická fakulta Jihočeské university v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2011, 270 stran (z toho s. 78 – 256 = edice).

Kateřina Koterzynová ve své diplomové práci navázala na práci bakalářskou a nadále se věnovala pamětní knize městečka Lišova, aby dokončila její započatou edici, dovedenou původně do poloviny. Od doby obhájení této bakalářské práce sice bádání věnované městským knihám neustalo, zájem o knihy z mladšího období a tím i edice lišovské pamětní knihy jsou však nadále velmi vítány.

Diplomová práce obsahuje celkem pět kapitol. V Úvodu (s. 7 - 19) autorka nejprve stručně seznámila se strukturou práce, poté krátce shrnula vývoj městských knih (s. 8 – 11) a další pozornost věnovala zájmu o studium tohoto typu pramene (s. 11 – 19) počínaje koncem 18. století přes V. V. Tomka, J. Čelakovského a V. Vojtíška a dvacáté století až takřka do současnosti. Její přehled je však spíše výčtem bez detailnějšího hodnocení, který navíc zejména pro závěrečné období poněkud ztrácí na systematičnosti a soustřeďuje se spíše na podání přehledu typů městských knih podle V. Vojtíška a L. Sulitkové, aniž by ovšem citované práci L. Sulitkové autorka věnovala větší zmínku. Vzhledem k tomu, že hlavním obsahem diplomové práce je edice, lze zalitovat, že se autorka více nesoustředila na analýzu různých edic (které pak uvádí na s. 50 – 51, ale pouze je vyjmenovává, navíc ne příliš vhodně nikoli v chronologickém, ale abecedním pořádku), zvolených přístupů, apod. Kromě toho se dopustila různých nepřesností – druhá městská kniha v Čechách je novobydžovská, nikoli bydžovská (s. 9, navíc by si zasloužilo zmínku zpracování právního historika J. Kaprase), v poznámce 28 je uvedena jediná studie V. Vojtíška, i když v textu jsou zmiňovány dvě (s. 13), práce R. Nového se nejmenuje „Městské knihy v Čechách a na Moravě“, ale „Soupis městských knih českých od r. 1310 do roku 1526“ a vyšla v rámci časopisu *Acta Universitatis Carolinae* (pozn. 44), Jiří Pražák publikoval svou studii „O metodě diplomatického studia městských knih“ v *Archivním časopise*, nikoli v *Archivu českém* (pozn. 45), také k údajům o V. Vojtíškově, J. Emlerovi a J. Čelakovském by bylo vhodné doplnit odkaz alespoň na *Biografický slovník archivářů českých zemí*, kde je shrnuta i další literatura.

Druhou kapitolu diplomové práce věnovala K. Koterzynová samotnému městečku Lišov (s. 20 – 48) a seznámila nejprve ve třech časových úsecích s jeho dějinami (s. 20 – 35), a to s využitím dosavadních zpracování, edic i archivního materiálu včetně editované knihy, v další části přiblížila na základě podobných zdrojů městskou správu (s. 35 – 42) a nakonec podala přehled dějin či spíše majitelů panství Hluboká (s. 42 – 48), jehož byl Lišov součástí. Správnímu vztahu Lišova k panství bohužel pozornost věnována není. Vzhledem k tomu, že tato kapitola má především informativní ráz, omezím se jen na několik připomínek – pražský arcibiskup Harrach bývá uváděn většinou se jmény Arnošt Vojtěch (nikoli Arnošt Albert, s. 24), k vývoji Lišova po třicetileté válce by bylo vhodné alespoň nahlédnout do originálu berní ruly, pro odkaz na poslední hon Adama Františka ze Schwarzenbergu by bylo v historické práci vhodnější použít odkaz na detailnější článek J. Zálohy v časopise *Dějiny a současnost*, než v časopise *Myslivec* (pozn. 257), u poznámek 150 a 151 není uveden odkaz na zdroj, apod.

Třetí kapitola se zaměřuje již na samotnou lišovskou pamětní knihu (s. 49 - 67). Po stručném představení typu pramene a již zmíněném výčtu edic následuje vnější (s. 51) a vnitřní (s. 52 – 54) popis rukopisu, který se omezuje na charakteristiku jazyka a poté vymezení základních typů zápisů s uvedením jejich počtu, resp. rozsahu (co do počtu folií – odkazy jsou ovšem uvedeny nejednotně nejprve v poznámkách, pak v textu) a časového záběru. Důkladnější kvantifikaci autorka neprovedla, chybí i jakýkoli tabelární přehled, zato připojila přehled zápisů podle příslušných skupin s odkazem na folia a rok (s. 54 – 62), přičemž se ale spokojila s velmi obecnými informacemi – např. u jmenování úředníků neuvádí jejich jména, stejně tak jména zřizovatelů fundací nebo osob, kterým shořel dům, apod. Poslední část kapitoly věnované pamětní knize tvoří biografické medailony pěti lišovských městských písařů (vyjmenovaných již předtím v celkovém přehledu písařů za léta cca 1632 – 1794 na s. 38), zpracované na základě literatury a příp. i matrik (s. 62 – 67), aniž by ovšem byl detailněji zmíněn podíl jednotlivých písařů na psaní pamětní knihy - v lepším případě je uvedeno rozpětí, ve kterém písaři knihu psali či začátek jejich činnosti, zhora nic se však není možno dozvědět o jejich písmu, frekvenci zápisů, apod.

Práci završila autorka Závěrem (s. 68 – 69), ve kterém jednak shrnuje již uvedené skutečnosti, jednak se pokouší o zhodnocení pamětní knihy a zodpovězení některých otázek. Dospívá tak ke konstatování, že lišovská pamětní kniha „nebyla vedena jen pro potřeby městečka, ale sloužila i jako prostředek potvrzující ... právní úkony mezi lišovskými obyvateli“ (s. 68), a přináší také doklady pro to, že zápisy pořizovali písaři jak z podnětu městské rady, tak samostatně (s. 69). Bohužel k těmto závěrům dochází bez detailnějšího zdůvodnění (maximálně s uvedením ojedinělých příkladů), takže nezbyvá než zalitovat, že právě rozboru záznamů z těchto, ale i dalších hledisek nevěnovala důkladnější pozornost.

Připojený seznam pramenů a literatury (s. 70 – 73) prozrazuje, že kromě editované knihy a sekundární literatury mnohdy základního rázu (dějiny správy, slovníky) využila autorka i další prameny a edice; přiznám se ovšem, že nerozumím tomu, proč je Encyklopedie Českých Budějovic zařazena na prvním místě. Práce se obešla bez seznamu zkratk, i když se některé v textu nacházejí a naopak pro velice často uváděný název Státního okresního archivu v Českých Budějovicích mohla být standardní zkratka použita.

Nejrozsáhlejší část diplomové práce K. Koterzynové ovšem představuje edice celé lišovské pamětní knihy (s. 79 – 256), uvozená poměrně rozsáhlou Ediční poznámkou (s. 75 – 77), přičemž uváděné úpravy a zásahy jsou akceptovatelné. Autorka na základě nich upravila i svou dřívější edici, připravenou pro účely bakalářské práce, která zahrnovala fol. 1r – 61r, a nově doplnila zbytek knihy, fol. 65r – 124v. Značná část této druhé poloviny je ovšem psána německy a tudíž transliterována, takže se ediční zásahy omezily v podstatě jen na rozvedení zkratk. Edice je zpracována kvalitně, ale rušivě a poněkud násilně u souvislého textu působí oddělení podle jednotlivých folií s několikařádkovými mezerami. Text byl doplněn vysvětlujícími poznámkami, které zahrnují především určení lokalit nebo vysvětlení odborných, resp. latinských či latinizovaných termínů, ne vždy je ale uveden zdroj příslušných informací. Cenné je připojení místního rejstříku (s. 257 – 259), bohužel již ale autorka zcela rezignovala na vyhotovení rejstříku jmenného, přestože by se jistě stal vítanou pomůckou minimálně pro lišovské dějiny. Důležitý je také slovníček latinismů (s. 260 – 262), i když není jasné, proč jsou odděleně řazeny latinismy v česky a německy psaných zápisech, zvláště, když se jedná o takřka totožná slova (např. conferíroval – conferiret, překládané

ovšem rozdílně). Pro ilustraci bylo připojeno také několik fotografických reprodukcí (s. 263 – 270).

Diplomová práce Kateřiny Koterzynové působí ve výsledku poněkud rozpačitým dojmem – dobře zvládnutá ediční část není doplněna také důkladnějším analytickým zpracováním a pomocným aparátem (jmenný rejstřík), práci bohužel kazí i některé překlepy, gramatické chyby („lišovští“ na s. 33, Semili (!) na s. 163) nebo chyby v interpunkci. Práci lze označit za zajímavý příspěvek ke zkoumání městských knih a rozhodně doporučit k obhajobě, i vzhledem k rozsahu edice ji pak navrhuji klasifikovat stupněm **velmi dobře**.

V Praze dne 16. června 2011

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.

